

ZAHTEV ZA NASTAVAK KONTINUIRANE SISTEMSKE BRIGE O MLADIMA

Posle parlamentarnih izbora započeti su pregovori o formiranju Vlade Republike Srbije tokom kojih se uspostavlja osnov politike koja će se sprovoditi u narednim godinama.

Na osnovu informacija koje su dostupne javnosti, stiče se utisak da briga o mladima nije tema dosadašnjih razgovora političkih partija. U prethodnih pet godina napravljen je značajan iskorak u radu sa mladima uspostavljanjem zakonodavnog i strateškog okvira, započet je razvoj institucija, sprovode se programi sa mladima i za mlade i, opšte gledano, uspostavljena je saradnja između države i mladih, što je neophodno nastaviti.

Obraćamo se donosiocima odluka zahtevom da obavezno nastave kontinuiranu sistemsku brigu o mladima, kako bi unapredili položaj mladih i obezbedili njihovo aktivno učešće u društvu.

Zahtevamo od buduće Vlade Republike Srbije da Zakonom o ministarstvima obezbedi postojanje matičnog Ministarstva omladine ili drugog organa državne uprave, koji će obavljati poslove državne uprave na osnovu Zakona o mladima:

- Praćenje i podrška sprovođenju Nacionalne strategije i Akcionih planova za mlade (koordinacija izrade, izrada kriterijuma i obezbeđivanje transparentne raspodele budžetskih sredstava, sprovođenja i praćenja efekata mera)
- Nadzor nad sprovođenjem Zakona o mladima Podsticanje mladih da se organizuju i udružuju, i da učestvuju u društvenim tokovima Izrada standarda kvaliteta neformalnog obrazovanja i omladinskog rada (bilo da ga sprovode organizacije za mlade, omladinske organizacije ili kancelarije za mlade)
- Koordinacija sa drugim nivoima vlasti:
- Izvršnim većem AP Vojvodine (Sekretarijat za sport i omladinu) i jedinicama lokalne samouprave (Kancelarija za mlade/lokalnih Saveta za mlade/Omladinski klubovi)
- Koordinacija i sinhronizacija sa drugim sektorima čija su ciljna grupa mladi
- Promocija i izgradnja kapaciteta organizacija za učešće u programi Evropske unije (EU)
- Podsticanje razvoja omladinske politike i rada kancelarija za mlade na lokalnom nivou Kontinuirana institucionalna podrška udruženjima mladih
- Omogućavanje omladinskim organizacijama i udruženjima iz Republike Srbije da učestvuju na skupovima i manifestacijama za mlade u inostranstvu, kao i druge poslove određene zakonom.

U skladu sa tendencijom smanjenja državne administracije, koja se može očekivati od nove Vlade Republike Srbije, a koja podrazumeva izostavljanje nekih ministarstava, poput Ministarstva omladine i sporta, smatramo da su jedino prihvatljiva/alterativna rešenja formiranje Uprave ili Direktorata za mlade.

U ovom zahtevu pozivamo se na iskazan interes mladih u Srbiji, dosadašnja domaća iskustva i evropsku praksu, a to je da, bez obzira na organizacioni oblik državne uprave, koji je zadužen za predlaganje i sprovođenje omladinske politike, postoji tendencija da taj organizacioni oblik ima pravni subjektivitet, garantovanu autonomiju u izvršavanju poslova iz svog delokruga i suštinsku budžetsku samostalnost u okviru definisanog delokruga (tj. da bude poseban budžetski korisnik).

To je i osnova zahteva koji postavljamo.

OBRAZLOŽENJE ZAHTEVA

Ministarstvo omladine i sporta (MOS) je osnovano maja 2007. godine na inicijativu mladih, omladinskih i organizacija civilnog društva, koje su vodile petogodišnju kampanju za uspostavljanje odgovornog sistema brige o mladima. U periodu od 2007 - 2012. godine, u saradnji sa mladima i civilnim sektorom, MOS je napravilo značajni iskorak u dosadašnjoj praksi i razvoju državnih institucija u Srbiji, uspevši da u kratkom vremenskom roku razvije institucionalnu infrastrukturu i pravnu regulativu, poveća stepen znanja i veština za sprovođenje omladinske politike, kako bi, u svojoj krajnjoj instanci, obezbedilo kvalitetne i dostupne usluge i mogućnosti za mlade ljude širom zemlje, kao neophodna podrška za njihov lični i profesionalni razvoj.

U periodu od 2007- 2012. godine, MOS je razvilo Nacionalnu strategiju za mlade, strateški dokument koji jasno utvrđuje prioritete i mere za unapređenje pozicije mladih po različitim pitanjima, Akcioni plan za sprovođenje strategije, i kao najznačajniji dokument, Zakon o mladima, kojim država deklarativno određuje svoj odnos prema mladima, određuje odgovorne aktere, uvodi mehanizme za uključivanje mladih u kreiranje i sprovođenje politike, kao i mehanizme za finansijsku podršku u sprovođenju omladinske politike u Srbiji. Sva dokumenta, što je takođe nesvakidašnji iskorak i nepoznanica za državnu upravu, donešena su u širokom konsultativnom procesu sa svim zainteresovanim stranama. U ovom periodu, uspostavljena je 131 Kancelarija za mlade, edukovani su mladi zaposleni u njima, izrađeni lokalni akcioni planovi i motivisane opštine da izdvoje sredstva za njihovo sprovođenje. To je dovelo do značajnog povećanja programa koji se nude mladima na polju neformalnog obrazovanja, kao i do značajnog povećanja broja mladih koji aktivno učestvuju u društvu. Rad na polju omladinske politike, koordinisan MOS-om, prepoznat je od Saveta Evrope i EU kao model dobre prakse, ne samo u Srbiji, već i u Evropi.

U prethodnih 5 godina, od nulte pozicije, gde smo bili u periodu 2000 – 2007. godine, uspostavljen je osnov za razvoj odgovorne i progresivne politike za mlade, koji ne samo da čine 20% stanovništva, već, ukoliko se u njih uloži, predstavljaju i značajni ekonomski resurs društva.

U predizbornim i postizbornim diskusijama, svi politički akteri navode kao značajnu okosnicu smanjenje državnog aparata i administracije. Neselektivno i bez puno promišljanja licitiraju se brojevi ministarstava, dok suštinska javna diskusija o samim resorima, u kontekstu nastavka razvoja započetih reformi i mera, nedostaje. U tom kontekstu, omladinskoj politici, u do sad uspostavljenom okviru, preči urušavanje. Izborni momenat može predstavljati prekretnicu u daljem razvoju omladinske politike i veoma lako nas može vratiti na nultu tačku. Suštinski, ukoliko se pristupi odgovorno razumevanju šta su neophodni uslovi za dalji razvoj omladinske politike u Srbiji, onda je ključno razumeti da:

Nema omladinske politike bez funkcionalnog organa uprave na nivou države, koji može brzo, efikasno i fleksibilno da obezbedi koordinaciju svih institucija i aktera u procesu izrada i sprovođenja politike, kako bi svi postojeći resursi bili najbolje iskorišćeni, i to ne samo za dobrobit mladih, već i za društvo u celini.

KOMPARATIVNE PRAKSE

Komparativne prakse u zemljama Evrope pokazuju da i u državama koje nemaju posebno Ministarstvo za omladinu postoje različiti modeli kako se obezbeđuje funkcionalna koordinacija različitih aktera, resursa i sredstava, a koji nužno uključuju postojanje mreže institucija na svim nivoima, predvođene nacionalnim telima.

AUSTRIJA

U Austriji, politika za mlade se sprovodi u Direktoratu za mlade u okviru Ministarstva za ekonomiju, porodicu i mlade. Direktorat se sastoji iz Odeljenja za nacionalnu omladinsku politiku, Odeljenja za dobrobit mladih i Odeljenja za međunarodnu omladinsku politiku.

Zadaci navedenog direktorata su:

- Legislativa i izvršavanje iste u oblasti mladih
- Osnovna legislativa na polju dobrobiti mladih
- Ekspertska istraživačka funkcija u kreiranju nacrtu zakona UN dogovor o pravima dece Međunarodna pitanja, uključujući i program EU „Mladi u akciji“
- Finansijska podrška i sponzorisane omladinskih organizacija, omladinskih inicijativa, asocijacija i omladinskih projekata Informisanje mladih
- Pokretanje i promocija istraživanja mladih
- Pokretanje, promocija i rad sa tematski posebnim oblastima, kao što su: nasilje nad decom, pomocija zaštite zdravlja i prevencije, novi mediji, aktivno učešće mladih, informisanje mladih, obrazovanje omladinskih radnika, itd.
- Sa obzirom da je Austrija federalna država, poslovi sa mladima su u velikoj meri prenešeni u nadležnosti federalnih država. Sve federalne države imaju Odeljenja za poslove sa mladima i Odeljenja za dobrobit mladih. Takođe, odeljenja su zadužena za vanastavni omladinski rad i za federalnu omladinsku politiku.

SLOVAČKA

Omladinska politika u Slovačkoj se sprovodi u okviru Odeljenja za evropske programe i mlade koje se nalazi u okviru Sektora za celoživotno učenje Ministarstva za obrazovanje, nauku, istraživanje i sport. Glavni zadatak ovog odeljenja je da osigura ulogu neformalnog obrazovanja dece i mladih kroz:

- Pripremu koncepta i podataka za odlučivanje u ovoj oblasti
- Metodološko upravljanje aktivnostima centara za slobodno vreme i školskih centara za aktivnosti u slobodno vreme
- Međunarodnu saradnju u oblasti dece i mladih
- Finansijsku podršku omladinskoj politici.

Odeljenje ima nadležnost da:

- Koordinira aktivnostima Vlade Republike Slovačke u planiranju i implementaciji omladinske politike
- Razrađuje i osvežava dugoročne planove ministarstva na polju dece i mladih
- Obezbeđuje tehničku i organizacionu podršku aktivnostima vladinog Saveta za decu i mlade
- Predlaže pravce istraživanja na polju dece i mladih, daje predloge za dalji razvoj analize i implementacije naučnih istraživanja i primenu najbolje prakse
- Pravi nacрте za legislativu i uslove za finansijsku podršku omladinskim organizacijama, omladinskim informativnim centrima i drugim institucijama koje pružaju servise za decu i mlade Sprovedenje EU „Mladi u akciji“ programa u zajednicama
- Garantuje saradnju između vladinog nivoa i lokalnog nivoa omladinske politike, i to kroz objavljivanje istraživanja, analitičke i prognostičke dokumente, organizaciju radnih

seminara, konferencija i treninga za predstavnike regiona, gradova i opština zajedno sa omladinskim radnicima i mladima

- Osigurava komunikaciju između nacionalnog, regionalnog i lokalnog nivoa, i pruža sistem za različite finansijske podrške namenjene razvoju programa za decu i mlade
- Stvara uslove za rad organizacija dece i mladih, saraduje sa ovim asocijacijama i drugim institucijama koje pružaju usluge deci i mladima.

Iuventa – Institut za mlade Slovačke

Iuventa je državna organizacija kojom direktno upravlja Ministarstvo obrazovanja, nauke, istraživanja i sporta. Oblast rada ove institucije je rad sa mladima izvan škole i porodice, kao i omladinska politika u Slovačkoj i na međunarodnom nivou. Cilj ovih aktivnosti je implementacija državne politike prema mladima i deci. Institut pruža obrazovne, metodološke i informativne aktivnosti za decu i mlade u skladu sa držvanom politikom. Institut koordinira i implementira aktivnosti koje promovišu i razvijaju istraživanja u oblasti mladih, administrira programe (grantove) nadležnog ministarstva („ADAM“) i EU („Mladi u akciji“), radi sa mladim talentima i sedište je Eurodesk-a (Evropske informativne mreže za mlade i omladinske radnike).

Aktivnosti navedenog instituta su sledeće:

- Obrazovne: Aktivno učešće mladih u školskom životu, životu u zajednici i regionu, omladinske volonterske aktivnosti, podrška mladima u stvaranju programa za finansiranje, obrazovanje o ljudskim pravima, treninzi u oblasti rada sa talentovanim mladim ljudima, itd.
- Konceptualne: Pripremanje podataka za državnu politiku, primena osnovih dokumenata koji utiču na život i status mladih ili tela koje rade sa mladima (udruženja civilnog društva, centri za provođenje slobodnog vremena, itd.)
- Informativne: Informativna mreža mladih i omladinskih radnika, osnovna dokumenta za Evropski portal EKCY, Youth Portal, itd.
- Istraživačke: Stvaranje i popunjavanje istraživačkih podataka o mladima, seminari na temu istraživanja, informativnih mreža, učešća u istraživačkim projektima, direktna podrška istraživačima, itd.
- Podrška aktivnostima razvoja omladinskog rada i rada za decu kroz administraciju programa grantova (finansijske podrške)
- Podrška aktivnostima u oblasti rada sa talentovanim mladima kroz organizaciju nacionalnih konkursa, sastanaka pobednika konkursa, sastanaka komisije, itd.
- Međunarodne aktivnosti: obrazovne i informativne

MAĐARSKA

Mobilitás - Nacionalni omladinski servis

Mobilitas je centar za inovacije i razvoj kompetencije omladinskog rada i usluga u Mađarskoj, koji je u nadležnosti Ministarstva za Nacionalnih resursa (Ministarstvo za socijalna, porodična pitanja i pitanja mladih). Mobilitas razvija i osnažuje društvenu odgovornost i aktivno učešće mladih u društvu kroz podršku razvoju organizacija mladih i za mlade, omladinskih eksperata i njihovih kompetencija, kao i kroz razvoj i jačanje prepoznavanja omladinskog rada. Mobilitas podržava saradnju između opština, nevladinih organizacija i ekonomskih subjekata u vezi sa omladinskim

pitanjima, a sa ciljem promovisanja kvaliteta demokratije, društvene različitosti, kompetentnosti, održivosti i društva zasnovanog na znanju.

Mobilitas je decentralizovana organizacija na 9 lokacija. Regionalni zadatke sprovodi mreža Regionalnih omladinskih kancelarija (ukupno 7 kancelarija), koje sprovode strateške ciljeve u praksi koristeći princip subsidiarnosti.

Mobilitas je, uz Fond za decu i mlade i regionalne Savete mladih, glavni mehanizam za sprovođenje omladinske politike u Mađarskoj. Fond za decu i mlade je vladin program u oblasti mladih, koji podržava mikro-projekte za decu i mlade i organizacije za decu i mlade. Mobilitas deluje kao Sekretarijat Fonda za decu i mlade.

ŠVEDSKA

Ungdomsstyrelsen – Švedski nacionalni komitet (odbor) za omladinska pitanja

Ungdomsstyrelsen je vladina agencija nadležna za evaluaciju postavljenih ciljeva Nacionalne politike za mlade koju je doneo švedski parlament. Odbor priprema i objavljuje informacije o uslovima života mladih i podržava opštine u razvoju, kao i implementaciju lokalnih politika za mlade. Takođe, odbor odlučuje o raspodeli fondova (za projekte i rad) i podržava razvoj metoda za aktivnosti mladih u provođenju slobodnog vremena i društvenoj saradnji, u Švedskoj i u međunarodnoj saradnji mladih. Odbor je Nacionalna agencija za EU program „Mladi u akciji“.

HRVASTKA

U Republici Hrvatskoj mladima se bavi Ministarstvo socijalne politike i mladih, kroz sektor za mlade. Sektor za mlade Ministarstva socijalne politike i mladih:

- prati sprovođenje Zakona o savjetima mladih sprovodi mere, koordinira i prati realizaciju Nacionalnog programa za mlade od 2009. do 2013. godine.
- obavlja stručno - administrativne poslove Saveta za mlade Vlade Republike Hrvatske
- razvija saradnju nadležnih državnih tela, organizacija mladih, mladih ljudi, jedinica lokalne i regionalne samouprave i ustanova u radu s mladima posebno vodeći računa o razvoju i sprovođenju strukturiranog dijaloga
- saraduje sa stručnim i naučnim ustanovama i organizacijama civilnog društva u zemlji i inostranstvu vezano za unapređivanje položaja mladih u društvu
- procenjuje, prati realizaciju i evaluira programe i projekte udruženja mladih i za mlade, a posebno klubova za mlade i regionalnih info-centara za mlade
- sprovodi stručne analize i istraživanja, prati njihovu realizaciju i predlaže nova zakonska rešenja radi stvaranja pravnih, institucionalnih, organizacijskih i kadrovskih uslova za socijalno osnaživanje mladih.
- podstiče nacionalne, porodične i kulturne vrednosti kod mladih i u tu svrhu provodi programe, konferencije, akcije i kampanje
- saraduje s institucijama Evropske unije, Veća Europe i drugim međunarodnim organizacijama u području razvoja politika za mlade i učestvuje u njihovom radu